

Рецензия

на дисертационния труд на тема:

„Съвременни аспекти за защита правата на работниците посредством синдикалното движение в България”,

С автор **Тодор Николаев Капитанов**

За присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Социология“

Рецензент: **доц. д-р ЖЕКО КЪОСЕВ**

Представеният ми за рецензиране дисертационен труд на докторант Тодор Капитанов със заглавие „Съвременни аспекти за защита правата на работниците посредством синдикалното движение в България“ с научен ръководител гл.ас.д-р Ангел Цветков е с обем 143 страници.

В структурно отношение дисертацията е разделена на увод, три глави, като Първа глава има три параграфа, Втора – два параграфа, Трета глава два параграфа и обособена част, където се прави анализ на националния протестен митинг-шествие на КНСБ на 27 октомври 2017 г. и Заключение. Дисертацията е написана на базата на 111 заглавия, от които 48 на български език и 62 на английски език. Но цифрата от 48 български изследвания не е точна, защото, незнайно поради какви причини тук са включени и документи - виж индекси 11, 12, 15, 26, 27, 28, 29, 47. След като напълно изследователски разумно са включени 19 документа. И за по-пълното и точно възприемане на текста накрая на библиографската справка са включени и използвани абривиатури /Виж. стр.153 – 155/.

В Увода на дисертацията прецизно е формулиран обекта и предмета на изследването, целите и задачите на дисертацията, както и тезата. Напълно

съм съгласен с Автора, че „при разработването на дисертационния труд са приложени знания и умения от пресечни области на различни науки социология, икономика, управление, политика, психология, статистически изследвания“ /стр.11/. Може би от скромност е пропуснато да се споменат и правните параметри на изследването.

Научноизследователска тежест на дисертацията придава и авторското ЕСИ проведено през септември – декември 2017. Т.е. получените резултати и анализи са съвсем актуални и те сами по себе си могат да станат обект на едно ново изследване.

Изключително важно в увода е уточнението, че изследването е ограничено в параметъра на дейностите на КНСБ /стр.13/. Защото синдикалното движение в България не е само КНСБ, но всеки един автор има научната свобода да ограничава обхвата на своето изследване.

Но и в това отношение докторант Капитанов е коректен „като съвсем спокойно обявява, че е член от екипа на КНСБ /стр.8/. Това съчетание между теоретични познания и практически опит придават на дисертацията една по-голяма пълнота и прецизност.

Още в увода Авторът ясно посочва и най-важното изпълнява в хода на изложението своя критичен поглед към процесите на българския синдикализъм, неговите слабости и разбира се очакванията от обществото към тях.

Първа глава – “Историко-теоретичен обзор“ в структурно отношение е много точно формулирана и развита. В този текст не може да се очакват приноси моменти, защото той има съвсем друга цел – да проследи създаването и развитието на европейските и българските синдикати. В този анализ бих отправил една препоръка към бъдещата изследователска работа на Капитанов – да включи и сравнителен социологическо-исторически анализ. Да, вековете са различни, но в основата на синдикализмът стои основната идея – защита правата на работниците. И

ето интересен въпрос, произлязъл от текста – ако синдикатите в България се обединят, както е било през тоталитарните режими /стр.23/ те ще имат още по-голямо практическо влияние сред работниците. Отделен въпрос е доколко режима установен в България след 1934 г. е тоталитарен сравнявайки го с класическите форми на тоталитаризма. Но това е друга тема. Естествено в този историко-теоретичен преглед са анализирани и годините на българския социализъм. Да, съгласен съм с авторовата констатация, че при социализма се налага „прогресиращото безразличие на трудещите се към собствената им организация“ /стр.36/.

Изводите в края на тази глава са обективни и точни и не водят до някаква научна или практическа дискусия.

Втора глава - „Съвременният синдикализъм“ следва като съвсем логичен и закономерен изследователски подход – след историко-социологическия анализ за създаването на синдикатите да се потърсят социологическите и практическите измерения и проблеми на съвременните синдикати. Още по-логично е този анализ да започне с дейността на синдикатите в развитите страни. Тук трябва да се отбележи, че освен историческият подход се въвежда за първи път в дисертацията и географския. Интерес от изследователска, а и от практическа синдикална гледна точка представлява и анализа за политически обвързания синдикализъм в Южна и част от Западна Европа , както и в Латинска Америка, Азия и Африка /стр.51/.

Интерес предизвиква и сравнителният анализ при създаването и дейността на КТ“Подкрепа“ и КНСБ. /стр.74/. В това отношение прави отлично впечатление, че Капитанов се опитва да анализира спокойно и без професионални страсти и симпатии двата основни български синдиката. Нещо повече – анализирани са и взаимоотношенията между отделните синдикални организации /стр.93 – 95/.

От една страна тази глава представлява един историко-политически и синдикален справочник , който би могъл да бъде полезен при бъдещи задълбочени анализи. Но и тук веднага трябва да се отбележи, че Капитанов не бяга от критичните анализи и се стреми да предложи възможни параметри за бъдещите синдикални действия и най-важното да се предложат най-бързите и ефективни пътища за засилване влиянието на синдикатите сред обществото.

В това отношение имам въпрос: *„Изказаните идеи са лично авторско мнение или са продиктувани от изводите, до които достига КНСБ през годините?“*. В този текст няма цитирани под черта документи от КНСБ и не само рецензентите, но и бъдещите читатели на този труд остават с твърдото убеждение, че този анализ е плод на изследователския и практически опит на Капитанов. И тъй като не става ясно от този текст кое мнение е вярно, разчитам, че на самата защита докторанта ще разсее всички съмнения.

Трета глава – „Автентичния синдикализъм“ Авторът защитава тезата, че синдикатите в България се утвърждават като основна организационна сила на общественото недоволство/стр.96/. Тази констатация е защитена с голям по обем емпиричен материал, с обработването на голямо количество документи и материали. Цифрите на участващите граждани в различните социални протести не подлежат на съмнение. Очевадно е, че посочените цифри, социологически изследвания и анализи са използвани от различни документи и изследвания. Отправлям въпрос – Защо Авторът не посочва първоизточниците? Как читателят да констатира, че посочените цифри са реални /нещо в което не се съмнявам/. Наистина не разбирам какви са съображенията на Капитанов за такъв научноизследователски подход. И тук очаквам отговор.

Читателят може само да предполага, че някои от цитираните данни са направени от социологически агенции и социологически анализ на КНСБ.

И ето какво следва, когато се борава само с един източник - „Синдикален барометър – 2014/.

В заключението на тази глава Авторът достига до следните изводи /стр.130/ - предсрочните избори са неизбежни За коя политическа ситуация става дума – за 2014, за следващите правителств или за днес? Защо изведнъж „топката вече е в ръцете на политиците“. То в България топката винаги е в ръцете на политиците за последните 30 години. Ясно е, че синдикатите няма как да я отнемат тази топка, но дори и тя да стане тяхно притежание на кого ще я подадат?

В Заключението Авторът полага усилия да систематизира и обобщи основните си идеи и анализи. Тези изводи идват да покажат практическата насоченост на дисертационния труд. Защото винаги съм твърдял, че основната роля на изследователя е да предлага модели. Ако те не бъдат наложени в практиката вината не е на Автора.

Авторефератът отговаря напълно на изложението и представлява синтезиран вид на основните анализи и модели.

Законът изисква за успешната защита на един докторант да има две публикации. Колегата Капитанов посочва, че има четири. Но и в това отношение отново има неточности В нито една от посочените публикации не са посочени страниците на статиите. Естествено, че когато посочваш статиите, трябва да започнеш с кн. 1 и след това кн. 2. Отделен въпрос е доколко Дайджест „Труд и право“ е научно списание или е информационен бюлетин на КНСБ. Ако приемем, че този Дайджест е научно списание, чест прави на Капитанов, че само за два месеца – януари и февруари 2018 г. Публикува две научни статии.

Бележките направени от мен имат за цел предлагания текст да бъде максимално прецизиран и точен. Всеки един автор пише за своите читатели, за бъдните поколения /колкото и амбициозно да звучи това/.

Защото тази дисертация остава в архивите на достижения на българската наука.

След всичко казано до тук аз ще гласувам „ЗА“ присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по специалност „Социология“ на колегата Тодор Капитанов. Като ще потвърдя позитивното си научно мнение в хода на самата защита, когато бъда убеден в пълната и безпристрастна научна правота на докторант Капитанов.

03 април 2018 г.

/доц.д-р Жеко Кьосев/